

van het evoluerende rippende leven. Gerijpt, heeft natuur en niet-natuur elkander omgewerkt. Een zuiver evenwicht ontstaat: de dualiteit is opgeheven door gelijkwaardigheid van 't een en 't ander.

Het Neo-Plasticisme<sup>2</sup>) beeldt deze eenheid. Het beeldt de gelijkwaardigheid van natuur en niet-natuur, de verinnerlijkte uiterlijkheid en veruiterlijkte innerlijkheid door de beëindiging van het rechte in vertikalen en horizontalen stand. Het beeldt in vlakken, door dit rechte bepaald. Het realiseert deze vlakken door de pure grondkleuren: geel—blauw—rood, tegengesteld door niet—kleur, wit—zwart—grijs. In de zichtbaar beëindigde kunsten, welke onze zichtbare omgeving voorbereiden, beeldt het door veelheid van vlakken of rechthoekige prismata in kleur en niet—kleur, terwijl het dezelfde consequenties min of meer in de niet—zichtbare kunsten mogelijk acht. Zoo beeldt het door een universeel beeldingsmiddel dat opgeheven wordt door tegenstelling in veelheid en zoo door compositie tot universeel beëindiging wordt.

Het Neo-Plasticisme groeide uit de voorgaande kunstbewegingen en nam in de schilderkunst een vasten vorm aan. En het is juist in deze dat het Neo-Plasticisme het meest bevochten wordt. Zelfs de meest moderne bewegingen accepteren niet dit principe in schilderkunst. In deze wordt de noodzaak van het rechte in het geheel niet gezien, al accepteert men het vlakke. Men erkent niet de eenheid der kunsten. We kunnen dus besluiten dat de toepassingen (hoewel onzuiver) van het Neo-Plasticisme in de bouwkunst niet van een werkelijk nieuw beeldt inzicht getuigen maar of aangeweerd zijn of een uit den zuiveren aard zelve, gegroeid gebouwen is. De vertekening, in de schilderkunst, van de ronde lijn, zelfs van de meest volstrekte, den cirkel, toont dat het natuurlijke nog domineert, al is de perspectives natuurlijke vizie reeds verlaten. Het ronde tocht beeldt steeds vorm, dus beperking in tijd en ruimte. Het rechte daarentegen is de beëindigende uitdrukking van de grootste snelheid, die tot de opheffing van tijd en ruimte, van de grootste kracht voert.

Wat buiten tijd en ruimte valt is niet onreël. Is het aanvankelijk in ons slechts een intuïtief begrip, het wordt reël als de intuïtie zuiver en sterk is geworden. De nieuwe plastic is de zich beëindigende tot bepaaldheid gekomen intuïtie.

Paris, Aug. 1923.  
P. MONDRIAN

<sup>2</sup>) Vooral door het orgaan »De Stijl« bekend geworden.

VERLAG DER STURM BERLIN W 9 POTSDAMERSTR. 134a  
Soeben neu erschieneen Sturmhelderbuch VI. Maler des Expressionismus.  
15 Farbdrucke nach Werken von Chagall, Delaunay, Tour Donas,  
Gleizes, Marcoussis, Metzinger, Schwitters, Mühe, Klee u. a.  
Grundpreis M. 15.—  
Zu beziehen durch alle Buchhandlungen oder vom Sturm Verlag.